

Ecologie

1. Gebiedsbescherming

Rijksbeleid - Natuurbeschermingswet 1998

BELEID

Op 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1989 van kracht geworden die de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden bundelt. Hierin zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de verwerkt. Onder deze wet worden drie typen gebieden aangewezen en beschermd, Natura 2000-gebieden, Wetlands en staats- en beschermde natuurmonumenten. Verder is deze wet de basis voor het nationale Natuurbeleidsplan waarin de Ecologische Hoofdstructuur is geregeld.

Provinciaalbeleid - Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. De Ecologische Hoofdstructuur is als beleidsdoel opgenomen in het Provinciaal omgevingsplan en de streekplanwijziging van december 2007.

Inventarisatie

Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied is Natura 2000-gebied Elperstroomgebied. Dit gebied ligt bijna 3 km ten noordoosten van Westerbork. De Elperstroom is een gradiëntrijk beekdallandschap in het centrum van Drenthe. Het stroomgebied bestaat voornamelijk uit - deels zeer soortenrijke - hooilanden, die zijn gescheiden door sloten of elzensingels. De belangrijke habitattypen in dit gebied zijn vochtige heide- en heischrale graslanden, blauwgrasland en kalkmoerassen. Het singellandschap is tevens belangrijk broedgebied voor grauwe klauwier en roodborsttapuit. (bron: LNV)

NATURA 2000

Ecologische Hoofdstructuur

De dichtstbijzijnde gebieden uit de Ecologische Hoofdstructuur zijn de Westerborkerstroom, de Ruyghe Venne, het bosgebied rond Camping De Valkenhof en het bos aan de oostzijde van het dorp. De drie laatstgenoemde gebieden liggen binnen de grenzen van het bestemmingsplangebied.

EFFECTEN	<p>Natura 2000</p> <p>De voor de Elperstroom aangewezen soorten zijn volgens de effectenindicator¹ sterk gevoelig voor vermessing en verdroging. Ontwikkelingen als intensieve landbouw en ontwatering kunnen negatieve effecten hebben op dit Natura 2000-gebied.</p> <p>Het bestemmingsplan is conserverend van aard en maakt geen grote ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. Binnen het bestemmingsplan worden alleen kleine ontwikkelingen mogelijk gemaakt zoals het uitbreiden van bestaande woningen en bedrijfsgebouwen binnen het reeds vastgelegde bouwvlak. Bestaand gebruik is niet vergunningplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (wetswijziging van 29 december 2008). Daarnaast en gezien de hiervoor beschreven instandhoudingsdoelen, zullen de kleine ontwikkelingen binnen de begrenzing van het bestemmingsplan niet tot negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden leiden.</p>
EHS	<p>De enkele gebieden uit de Ecologische hoofdstructuur liggen binnen de planbegrenzing. Er bestaan geen duidelijke ecologische relaties tussen het bebouwde deel van het plangebied en het oostelijke bos en Westerborkerstroom uit de Ecologische Hoofdstructuur. Er is wel een ecologische relatie tussen de Camping De Valkenhof en het rondom liggend bos. Binnen de Ecologische Hoofdstructuur geldt het 'nee, tenzij'-principe voor ruimtelijke ontwikkelingen. Aangezien het bestemmingsplan conserverend van aard is, er geen ontwikkelingen (bij recht) worden toegestaan binnen de beschermde gebieden en de ontwikkelingen buiten de beschermde gebieden van dusdanige geringe omvang zijn, zijn negatieve effecten van deze activiteiten op de beschermde gebieden niet te verwachten.</p>
CONCLUSIE	<p>Natura 2000 en EHS</p> <p>Het bestemmingsplan is sterk conserverend van karakter en maakt geen grote ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. Het ligt niet in de lijn der verwachting dat negatieve effecten op beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 of de Ecologische Hoofdstructuur zullen optreden. Een eventuele vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is hier niet aan de orde.</p> <p>Met betrekking tot de gebiedsbescherming is zowel in het kader van de natuurbeschermingswet 1998 als de Ecologische Hoofdstructuur, het College van</p>

---

¹ De effectenindicator is een hulpmiddel voor initiatiefnemers, vergunningverleners en planmakers die te maken krijgen met activiteiten in of nabij Natura 2000-gebieden. De effectenindicator is een instrument waarmee mogelijke schadelijke effecten ten gevolge van de activiteit en de plannen kunnen worden verkend. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van soorten en habitattypen voor de meest voorkomende storende factoren. Deze informatie is generiek: om vast te stellen of een activiteit in praktijk schadelijk is, moet vervolgonderzoek plaatsvinden.

Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe bevoegd gezag. Het is dan ook aan dit bevoegd gezag om deze visie te bevestigen.

2. Soortenbescherming

Beleid

Met ingang van 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende beschermde dieren en planten en hun leefomgeving. Deze soorten worden opgesomd in de 'lijsten beschermde inheemse planten- en diersoorten'. Deze zorgplicht betekent dat een ontheffing van het verbod op verstoren (of erger) alleen kan worden verleend, als geen afbreuk wordt gedaan aan de goede staat van instandhouding van de soort. Deze voorwaarde geldt voor alle beschermde soorten.

De Algemene Maatregel van Bestuur ex artikel 75 van de Flora- en faunawet van 23 februari 2005, kent een driedeling voor het beschermingsniveau van planten- en diersoorten. In een toelichting zijn deze soorten opgenomen in tabellen. Voor soorten uit tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling van de verboden. Voor soorten uit tabel 2 en voor vogels geldt een vrijstelling als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Als niet wordt gewerkt volgens een gedragscode, kan voor de soorten uit tabel 2 ontheffing van de verboden worden verleend als geen sprake is van economisch gewin en als zorgvuldig wordt gehandeld. Voor de soorten uit tabel 3 kan bij ruimtelijke ontwikkeling niet altijd ontheffing worden verleend. Er mag dan geen afbreuk worden gedaan aan de goede staat van instandhouding van de soort, er moet afhankelijk van de soort een in de wet of in de richtlijn genoemde reden zijn en een redelijk alternatief voor de ingreep moet ontbreken. Ook voor het verstoren van vogels geldt dat een ontheffing meestal niet kan worden verleend. Er moet dan met mitigatie van een ecologisch werkprotocol voor de ingreep worden gewerkt.

Bekende gegevens

Bij Het Natuurloket² is (d.d. 1 maart 2010) een rapportage opgevraagd van de kilometerhokken³ waarin het plangebied ligt. In deze rapportage staat in welke mate de hokken zijn onderzocht op het voorkomen van de verschillende soortengroepen. Ook wordt het aantal waargenomen beschermde soorten en rode

---

² Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van talloze organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). Het Natuurloket bezit zelf geen gegevens. Het Natuurloket is een initiatief van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en de organisaties binnen de VOFF (www.natuurloket.nl).

³ Een kilometerhok is een hok van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling van de topografische kaarten van Nederland.

lijstsoorten aangegeven, maar niet het aantal individuen. De rapportage van Het Natuurloket van de kilometerhokken waarbinnen de verschillende plangebieden vallen is weergegeven in navolgende tabel.

Tabel 1. Samenvattende rapportage van Het Natuurloket van de kilometerhokken (235-541, 236-540, 236-541, 236-542, 237-540, 237-541, 237-542, 238-540) waarin het plangebied is gelegen (d.d. 1 maart 2010).

Soortengroep	Volledigheid				Totaal	Flora- en faunawet			
	goed	redelijk	matig	slecht		FF* 1	FF* 2/3	H/V*	Rode lijst
Planten				1	slecht/matig				1
Zoogdieren				3	matig	4	2	1	1
Vogels	8				goed		1		1
Reptielen	1		1	1	slecht		3		2
Amfibieën	3	1	2	1	redelijk	4	2	1	1
Vissen				1	slecht/matig		1		
Dagvlinders	1	4	3		goed		1	1	
Libellen			1		slecht/matig				
Overige ongewervelden					niet				

H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlagen 1 en 2) of Vogelrichtlijn

RL = Rode lijst

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortengroep.

Volledigheid gegevens

Het plangebied ligt verspreid over acht kilometerhokken. Over het geheel genomen zijn alleen de soortengroepen vogels, amfibieën en dagvlinders redelijk tot goed en recent onderzocht. De overige soortengroepen zijn matig tot slecht of niet onderzocht.

Het merendeel van de inventarisatie inspanningen vinden over het algemeen plaats in natuurgebieden en zeggen dus veelal relatief weinig over de bebouwde kom van dorpen en steden. Indien er melding wordt gemaakt van zwaarder beschermde tabel 2- of tabel 3-soorten, dan zijn deze waarnemingen vaak in natuurgebieden gelegen binnen het kilometerhok gedaan. Daarnaast zijn binnen de bebouwde kom maar zeer beperkt specifieke biotopen aanwezig die voor bijzondere soorten permanent geschikt leefgebied vormen.

Inventarisatie en effecten

Uit de gegevens is op te maken dat er in totaal ten minste 18 beschermde soorten zijn waargenomen in de kilometerhokken. Hieronder bevinden zich negen beschermde tabel 2- of tabel 3-soorten, die alle eveneens Habitatrichtlijnsoorten zijn. Hierbij zijn vogels niet meegenomen, omdat deze onder een eigen beschermingsregime vallen. Hieronder wordt per soortengroep besproken of en waar beschermde soorten kunnen worden aangetroffen.

Vaatplanten

De kilometerhokken zijn slecht geïnventariseerd op het voorkomen van vaatplanten. Mogelijk komen enkel licht beschermde soorten, zoals gewone vogelmelk en grasklokje (beide tabel 1-soorten) voor in wegbermen. De ontwikkelingen die binnen dit plan mogelijk zijn, zijn van een dusdanige geringe omvang dat deze geen bedreiging vormen voor de instandhouding van deze soorten. Daarnaast geldt voor soorten uit tabel 1 een vrijstellingsregeling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Vleermuizen

In meerdere kilometerhokken zijn waarnemingen van zwaar beschermde tabel 3-soorten bekend en tevens Habitatrictlijnsoort bekend. Dit betreffen zeer waarschijnlijk allen vleermuizen. Alle vleermuizen staan namelijk in tabel 3 AMvB en in bijlage IV van de Habitatrictlijn.

Met betrekking tot vleermuizen zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger in of nabij het plangebied te verwachten. Vleermuizen kunnen verblijfplaatsen hebben in gebouwen en in oudere bomen met holten. Het is dan ook aannemelijk dat er van de genoemde soorten verblijfplaatsen in de kern Westerbork aanwezig zijn. Zolang deze verblijfplaatsen en het leefgebied niet worden verstoord en/of aangetast (onder andere aan- of verbouw aan gebouwen), wordt de instandhouding van deze soorten niet door in dit bestemmingsplan toegelaten ontwikkelingen bedreigd.

Overige zoogdieren

Naast de eerdergenoemde vleermuizen, kan ook de zwaarder beschermde tabel 2-soort steenmarter in of nabij Westerbork voorkomen. Steenmarter kan verblijfplaatsen hebben in de gebouwen in de kern Westerbork. Bij ingrijpende werkzaamheden als vernieuwbouw moet ervoor worden gezorgd dat de steenmarter uit het gebouw is, om te voorkomen dat het dier wordt gedood. De overige binnen het bestemmingsplan te verwachten beschermde zoogdieren behoren alle tot tabel 1. Hierbij zal het gaan om kleine zoogdieren zoals gewone bosspitsmuis en egel, maar ook marterachtigen. De ontwikkelingen die binnen dit plan mogelijk zijn, vormen geen bedreiging voor de instandhouding van deze soorten. Voor soorten uit tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Vogels

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd op grond van de Flora- en faunawet. Nesten van huismus en gierzwaluw zijn jaarrond beschermd en worden veelvuldig in dorpen en steden waargenomen. Zolang deze verblijfplaatsen en het leefgebied niet worden aangetast (dakkapel, nieuw dak, verdieping opbouwen), wordt de instandhouding van deze soorten niet bedreigd.

Van overige vogelsoorten die in de bebouwde kom leven, wordt geen essentieel broedbiotoop aangetast door de ontwikkelingen die binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn. Vogels mogen niet in het broedseizoen worden verstoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broed-

seizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

Amfibieën

De kilometerhokken zijn redelijk en recent onderzocht op amfibieën. Gezien de aanwezigheid van heide en vennen binnen het plangebied kunnen zwaar beschermde soorten als alpenwatersalamander (tabel 2-soort), heikikker (tabel 3-soort) en poelkikker (tabel 3-soort) worden verwacht. Deze soorten stellen kritische eisen aan hun leefgebied en zullen zich vooral binnen de Ecologische Hoofdstructuurgebieden blijven. Zwervende exemplaren van deze soorten kunnen ook buiten deze gebieden worden aangetroffen, met name tijdens de overwinteringsperiode in kruipruimten en kelders of onder materialendepots (stenen, brandhout). Verbouwen tijdens de winterslaaperperiode kan daarom tot problemen leiden. Binnen de bebouwde kom zijn verder licht beschermde soorten als gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en bastaardkikker (allen tabel 1-soorten) te verwachten. De ontwikkelingen die binnen dit plan mogelijk zijn, vormen geen bedreiging voor de instandhouding van de genoemde soorten. Daarnaast geldt voor soorten uit tabel 1 een vrijstellingsregeling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Reptielen

De kilometerhokken zijn slecht onderzocht op reptielen, echter zijn er waarnemingen bekend van drie zwaar beschermde soorten. Dit betreffen zeer waarschijnlijk de tabel 3-soorten adder en hazelworm en de tabel 2-soort levendbarende hagedis. Deze soorten komen mogelijk voor in het bosrijke en heide gebied tussen de Beilerstraat en Oude Beilerweg. Gezien de aard van het gebied en de kritische eisen die reptielen stellen aan hun leefgebied, worden er geen beschermde reptielen in of nabij het de bebouwde kom van het plangebied verwacht. Hierdoor zullen de ontwikkelingen die binnen dit plan mogelijk zijn, geen bedreiging vormen voor de instandhouding van reptielen.

Vissen

De betreffende kilometerhokken zijn slecht onderzocht. Er zijn waarnemingen van de tabel 2-soort bierpje bekend in de Westerborkerstream en het Oranje kanaal. Binnen het plangebied zijn geen geschikte wateren voor deze soort aanwezig. Daarnaast zijn binnen het bestemmingsplan geen ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot wijzigingen in de hydrologische systemen waarin vissen voorkomen. Negatieve effecten op beschermde vissen zullen niet optreden

Vlinders

Dagvlinders zijn goed onderzocht binnen de begrenzing van het bestemmingsplan. Er zijn waarnemingen bekend van de tabel 3-soort heideblauwtje. De waardplanten van deze soort zijn dophei en struikhei. Heideblauwtje komt waarschijnlijk voor bij de Ruyghe Venne. Binnen de bebouwde kom van het bestemmingsplan zijn geen geschikte biotopen aanwezig en zijn beschermde

vlindersoorten niet te verwachten. Negatieve effecten op beschermde vlinders zullen hierom niet optreden.

Libellen

In de drie onderzochte kilometerhokken zijn geen beschermde libellensoorten waargenomen. Aangezien er binnen de begrenzing van het bestemmingsplan geen specifieke biotopen voor beschermde libellensoorten aanwezig zijn, zullen derhalve negatieve effecten op beschermde libellen niet optreden.

Overige ongewervelden

Overige beschermde ongewervelden, zoals kevers en mieren zijn niet in de plangebieden te verwachten. Door de ontwikkelingen binnen het plangebied zullen geen effecten op beschermde overige ongewervelde soorten optreden.

Conclusie

De ontwikkelingen die binnen dit bestemmingsplan mogelijk zijn, zijn van een dusdanige geringe omvang dat deze geen bedreiging zullen vormen voor de gunstige staat van instandhouding van binnen het bestemmingsplangebied voorkomende soorten. Voor de voorkomende soorten uit tabel 1 (onder andere vaatplanten, zoogdieren en amfibieën) geldt een vrijstellingsregeling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Er zijn hoge natuurwaarden in het bosrijke gebied tussen Beilerstraat en Oude Beilerweg aanwezig, hier zal met toekomstige ontwikkelingen rekening moeten worden gehouden. Ruimtelijk ingrepen in dit gebied hebben mogelijk effect op de natuurwaarden, daarnaast kunnen bij ontwikkelingen in dit gebied verbodsovertredingen op de Flora- en faunawet niet worden uitgesloten.

Bij werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Daarnaast dient men rekening te houden met nesten van gierzwaluw en huismus. Deze soorten broeden veelal onder oudere dakpannen. De broedplaatsen van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Overige vogelsoorten mogen niet in het broedseizoen worden verstoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

Bij gebruikmaking van vergunningsvrije ingrepen of uitbreidingsmogelijkheden bij recht, is de initiatiefnemer gebonden aan de wetgeving zoals vastgelegd in de Flora- en faunawet. Gezien het voorkomen van enkele zwaar(der) beschermde soorten binnen het bestemmingsplangebied dient derhalve bij ontwikkelingen alsnog een apart onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet te worden uitgevoerd. Dit onderzoek zal in ieder geval aandacht moeten besteden aan de mogelijke aanwezigheid van een beperkt aantal soorten broed- en standvogels en overwinterende amfibieën, steenmarter en vleermuizen. Bij werkzaamheden aan gebouwen en bij de kap van bomen moet nader onderzoek worden gedaan naar de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van broedvogels en vleermuizen. Wanneer verbodsovertredingen niet voor-

komen kunnen worden dient een ontheffing conform artikel 75 Flora en fauna-wet te worden aangevraagd of de plannen worden aangepast.

Er is geen nader onderzoek naar steenmarter nodig als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- het slopen van de bebouwing moet buiten het voortplantingsseizoen (van maart tot juni) gebeuren;
- voordat de bebouwing wordt gesloopt, moet deze van binnen worden opgeruimd;
- de sloop moet vanaf één kant van de bebouwing plaatsvinden.

Op deze manier wordt de verstoring van de eventuele steenmarter zo klein mogelijk. Indien dit om een bepaalde reden niet mogelijk is, moet nader onderzoek de aan- of afwezigheid van de soort aantonen.